

RECENZII

Ioan Drăgan, *Comunicarea. Paradigme și teorii*, București : Editura RAO, 2007, 1388 p.

Din toate lansările de carte care au avut loc la ultimul târg de carte Gaudeamus, una a fost impresionantă în mod special. Nu pentru că ar fi beneficiat de un marketing deosebit sau pentru că ar fi ieșit în evidență prin fast, ci pentru că a fost *altfel*: un autor puțin cunoscut de publicul larg, o carte de specialitate și nu pe un subiect la modă, o carte *mare*. Într-o perioadă în care cărțile sunt tot mai reduse ca număr de pagini, iar subiectele tot mai banale, profesorul Drăgan a ieșit din tiparele comerciale oferindu-le cititorilor o lucrare de specialitate în două volume, ce însumează aproape 1400 de pagini.

Autorul afirma despre lucrare că este o operă deschisă, în care proiectul și textul lucrării nu pot fi controlate în totalitate de la începutul redactării, lucrarea fiind gândită ca o ediție revăzută și adăugită a lucrării *Paradigme ale comunicării de masă* apărută în anul 1996, dar în final devenind o nouă carte. S-a păstrat în schimb caracterul de lucrare adresată în primul rând studenților, cu exemplificări din cercetările străine și românești, dar și cu o manieră de a explica procesele și conceptele care se întâlnesc doar în amfiteatrele facultăților. Este o carte care poate fi înțeleasă și de un profan în științele comunicării, autorul neapelând la limbajul criptat și având grijă să explice cu atenție conceptele și fenomenele discutate. Este de remarcat că o parte din cercetările concrete care sunt menționate în lucrare au fost coordonate chiar de profesorul Drăgan și realizate de echipa sa de cercetare.

Cititorul are în față o prezentare detaliată a celor două mari direcții de studiu în științele comunicării : multitudinea de mijloace, tehnici și profesii specializate în comunicare

și cea a raționalizării teoretice a comunicării într-o nouă generație de științe. După cum afirma autorul, lucrarea este o încercare enciclopedică de a sintetiza și cuprinde ceea ce este prin natură de necuprins – universul fără margini, în adâncime, în diversitate și în extensie, al comunicării mediatică. Cititorul găsește în cele două volume o prezentare sistematică, ordonată și clară a modelelor teoretice care descriu lumea comunicării, prezentate cronologic. Sunt discutate definiții ale comunicării (partea I), modele informaționale, lingvistice și psihologice de abordare a comunicării (partea II), elemente de semiotică și pragmatică (partea III), apariția și dezvoltarea mass media (partea IV), locul și rolul mass media în societate (partea V), elemente de sociologie a jurnalismului (partea VI), paradigmele tehnologice și funcționaliste ale comunicării de masă (părțile VII și VIII), efectele comunicării de masă (partea IX), violența mediatică și efectele ei asupra copiilor (partea X), modelele revirimentului și ale receptării (părțile XI și XII). Fiecare din aceste mari capitole sunt tratate într-o manieră exhaustivă și ar putea ca, să constituie separat, lucrări independente.

Despre *Comunicarea. Paradigme și teorii* nu se poate spune că este o lucrare de încheiere, de „rămas bun” în planul științific din partea unui profesor care a format zeci de generații de studenți, din care unii au devenit, la rândul lor, profesori, ci este o lucrare scrisă la deplină maturitate profesională, venită ca o încununare a muncii de cercetare de cinci decenii.

Cu speranța că aceste rânduri vor constitui un imbold pentru cititori de a găsi, răsfroi, citi, aprofunda și înțelege lucrarea, amintim că profesorul Drăgan a creat în 1990 primul Laborator de Comunicare Socială din România, iar că în prezent este profesor de comunicare la Facultatea de Sociologie a Universității din București, unde este directorul Centrului

de Studii Media și Noi Tehnologii de Comunicare și unde coordonează primul master francofon în științele comunicării, precum și colocviile bilaterale anuale franco-române în științele comunicării.

Alexandra Povară

Adrian Hatos, *Sociologia educației*, Iași: Editura Polirom, 2006, 247 p.

Între sociologii afirmați în ultimul deceniu se cuvine a fi amintit Adrian Hatos, conferențiar universitar la Universitatea din Oradea. Studiile sale pe diferite teme de sociologie se disting prin analize pertinente ale unor probleme sociale relevante în societatea românească de astăzi.

Autorul lucrării *Sociologia educației* a parcurs multe stagii de pregătire la universități europene (Maastricht, Budapesta, Cracovia, London, Florența) și în SUA (Ann Arbor) în domenii foarte variate: metode de măsurare a sărăciei, etică și transparență în afaceri și administrație, restructurare urbană și conflict social, sociologie politică, drepturile omului, metode cantitative avansate, tranzitologie. Este doctor în sociologie la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj din octombrie 2004 cu teza: *Forme asociative de organizare în agricultura de tranziție*, avându-l conducător de doctorat pe prestigiosul sociolog Achim Mihu.

Profesorul Hatos are o remarcabilă activitate editorială, fiind autor a șapte cărți: *Cultură, dezvoltare, identitate, perspective actuale. 10 ani de la înființarea secțiilor de psihologie și sociologie la Universitatea din Oradea*, coordonator, 2007; *Colectivism după colectivism? Forme asociative de organizare în agricultura românească de tranziție: 1990-2002*, 2006; *Sociologia educației*, 2006; *Dragoste, contracepție și sărăcie. Comportament reproductiv și contraceptiv în context social*, coordonator, 2004; *Economie, societate și educație. Temele principale ale sociologiei educației*, 2004; *Cum se învață*

cetățenia activă în România?, coordonator, 2004; *Sport și societate. Introducere în sociologia sportului*, 2002.

Profesorul Adrian Hatos include în tematica sa de interes profesional sociologia educației, o disciplină încă puțin frecventată de universitari și cercetători români.

Cartea *Sociologia educației* debutează cu o introducere lămuritoare asupra situației sociologiei educației în România, din care rezultă statutul destul de incert al acestei discipline sociologice, și dovada clară rămâne neinclusiunea în programele multor facultăți de sociologie a cursurilor și seminariilor de sociologia educației.

Ar trebui să căutăm o explicație la lipsa de receptivitate pentru sociologia educației în România. Este aceasta un semn al neîncrederii în virtuțile reale ale educației afirmate prin instanțe sociale? Dacă răspunsul ar fi afirmativ atunci nu ne rămâne decât să credem că societatea românească are încredere numai în educația nonformală și informală, că influența contextelor sociale este nesemnificativă. În același timp, trebuie recunoscut dezinteresul sociologilor români pentru educație, cu toate că mari nume ale sociologiei mondiale pe educație (P. Bourdieu, M. Archer, J. Coleman) sunt citate ca surse de referință cam în orice lucrare de sociologie.

După profesorul Hatos, situația nu este specifică învățământului academic de sociologie din România, dar el crede că una dintre cauzele care ar fi contribuit la eșecul reformei învățământului românesc ar fi nefundamentarea ei sociologică. Ce înseamnă de fapt, implicarea sociologului? Elaborarea de diagnoză, gândirea unor proiecții economice sau demografice, o dezbatere publică moderată de sociologi. Poziție corectă, dar să spunem că sociologii nu vor fi solicitați să facă o reformă a învățământului atât timp cât statutul acestora în spațiul public este minor. Sociologii ar fi trebuit să fie prezenți în toate actele de reformare a societății, iar implicarea lor în reforma învățământului s-ar fi făcut de la sine.

Autorul ne propune un capitol *Ce este sociologia educației* axat pe studiul tezelor